Rok II. **Nr. 3.**

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁÓDZKIEGO

ORGAN RADY SZKOLNEJ OKRĘGOWEJ ŁÓDZKIEJ

Łódź, dnia 20 marca 1928 r.

TREŚĆ:

DZIAŁ NIEURZĘDOWY:

27

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 stycznia 1928 r. Nr. O. Prez. 824/28

w sprawie korespondencji z Ministerstwem

Łączenie w jednem sprawozdaniu kilku spraw, które ze względu na treść muszą był załatwiane w Ministerstwie niejednokrotnie przez kilku referentów, a nawet w osobnych wydziałach, utrudnia pracę i powoduje opóźnienie ich merytorycznego załatwienia. Przypominam przeto, że zasadniczo należy przedstawiać każdą sprawę osobnem sprawozdaniem, o ile niema **ważnych** powodów połączenia kilku spraw w jednem sprawozdaniu.

Jeśli w danej sprawie było już wydane zarządzenie Ministerstwa, należy powołać się na datę i numer tego zarządzenia (punkt 5 instrukcji biurowej Nr. O. Prez. 7526/27 z dn. 15 grudnia 1927 r.) oraz podać przedmiot sprawy.

Minister (—) Dr. Dobrucki.

P. P. Inspektorom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom szkół w Okręgu

do wiadomości z poleceniem analogicznego postępowania przy prowadzeniu korespondencji z Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. Antoni Ryniewicz.

28

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 25 lutego 1928 r. Nr. O. Prez. 1345/28

w sprawie zbiórki na „Dar Narodowy 3 Maja".

Na podstawie zarządzenia z dnia 18 czerwca 1925 r. L. 3947/24 S. (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z 1 sierpnia 1925 r. Nr. 12/154, poz. 117) zezwalam na urządzenie przez Polską Macierz Szkolną zbiórki na „Dar Narodowy 3 Maja" w szkołach polskich, położonych w okręgach szkolnych: Warszawskim, Łódzkim, Lubelskim, Poleskim, Wołyńskim, oraz w powiatach nowogródzkim, słonimskim, baranowickim, nieświeskim i stołpeckim Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Minister (—) Dr. Dobrucki.

29

INSTRUKCJA

normująca tryb postępowania w sprawach emerytalnych.

W celu ujednostajnienia i uregulowania trybu postępowania w sprawach emerytalnych zarządzam, co następuje:

§ 1. Kompetencja do przeniesienia w stan spoczynku.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 10-go kwietnia 1926 r., ogłoszonem w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R.

i O. P. z dnia 1 czerwca 1926 r. Nr. 9 (171), prawo przeniesienia w stan spoczynku przysługuje wyłącznie Kuratorowi Okręgu Szkolnego w odniesieniu do wyszczególnionych w punkcie 1. § 1 tegoż rozporządzenia ministerjalnego funkcjonarjuszów państwowych. [1])

§ 2. Inicjatywa przeniesienia w stan spoczynku.

Inicjatywa przeniesienia w stan spoczynku może pochodzić od zainteresowanego funkcjonarjusza, od bezpośrednio przełożonej władzy, albo od właściwego Wydziału Kuratorjum.

§ 3. Wnioski władz I instancji [2]).

Władze I instancji [2]) składają do Kuratorjum swoje wnioski co do przeniesienia w stan spoczynku podległych im nauczycieli i funkcjonarjuszów z odpowiedniem, szczegółowem umotywowaniem i podaniem przypuszczalnej daty przeniesienia w stan spoczynku.

§ 4. Załatwienie wniosków I instancji [2]).

Załatwiając wniosek I instancji [2]), Kuratorjum może:

a) uwzględnić wniosek — wówczas wydaje polecenie wdrożenia postępowania w celu przeniesienia w stan spoczynku;
b) odroczyć termin przeniesienia i
c) odrzucić wniosek.

§ 5. Czynności władz I instancji [2]).

W sprawie postępowania emerytalnego władze I instancji [2]) w ogólnych zarysach stosują się do zarządzeń, wydanych przez Kuratorjum (właściwe Wydziały), przyczem przy zbieraniu materjału dowodowego przestrzegają postanowień §§ 5, 19, 27 i innych rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 26 marca 1924 r. o wykonaniu ustawy emerytalnej, Dz. U. R. P. N. 32 z r. 1924 poz. 320, zmienionego rozporządzeniami z dn. 28 stycznia 1925, Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 104 i z dnia 20 maja 1925, Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 393.

Do zebranego według powyższego rozporządzenia materjału dowodowego P. P. Inspektorowie Szkolni mają dołączyć teczkę personalną petenta i całą sprawę skierować do Kuratorjum. Przyczem teczka personalna petenta ma być uporządkowana i opatrzona na wstępie w sumarjusz znajdujących się w niej dowodów (według załącznika Nr. 2), a nadto wykaz stanu służby danego nauczyciela (funkcjonarjusza niższego). Zapisy, poczynione w wykazie stanu służby, mają być usprawiedliwione oryginałami względnie odpisami odnośnych dowodów, same dowody mają być posegregowane według dat, podszyte i ponumerowane. Do liczby pierwszych dowodów w teczce personalnej po wykazie stanu służby i wykazie szczeblowania należy zaliczyć dowody, stwierdzające kwalifikacje petenta, pozatem przebieg jego służby do i na służbie polskiej, a wreszcie udzielenie urlopów i inne, mniejszej wagi dowody. Wkońcu zawartość

---

1) z wyjątkiem wymienionych w punkcie c tego rozporządzenia funkcjonarjuszów szkół zawodowych, ci bowiem podlegają Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego

2) ewentualnie dyrektorów szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i seminarjów ochroniarskich.

teczki ma być stwierdzona przez Inspektora Szkolnego. Uporządkowana teczka z zebranym materjałem ma być przedłożona Kuratorjum do dalszego postępowania. [3])

§ 6. Polecenie wdrożenia postępowania emerytalnego.

Wszelkie wstępne wnioski władz I instancji [4]), sporządzone w myśl postanowień §§ 3 i 5, rozpatruje i załatwia właściwy Wydział Kuratorjum samodzielnie, zarządzając w razie potrzeby poddanie osoby, ubiegającej się o przeniesienie w stan spoczynku, badaniu lekarza urzędowego (art. 31 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 — Dz. U. R. P. Nr. 6 z roku 1924, poz. 46).

Jeżeli wniosek władzy I instancji [4]) dotyczy przeniesienia funkcjonarjusza w stan spoczynku z urzędu z przyczyn, przewidzianych w punktach a) i b) art. 29 cytowanej wyżej ustawy emerytalnej, właściwy Wydział Kuratorjum wdraża postępowanie przewidziane w art. 32 ustawy emerytalnej, zawiadamiając funkcjonarjusza państwowego o zamierzonem przeniesieniu go w stan spoczynku na piśmie, z podaniem powodów i wyjaśnieniem, że w ciągu 14 dni wolno mu wnieść sprzeciw, co do którego w razie potrzeby należy zarządzić dochodzenie.

§ 7. Sprawdzenie wyników badania lekarskiego.

W razie potrzeby właściwy Wydział Kuratorjum, celem sprawdzenia wyników badania stanu zdrowia danego funkcjonarjusza, dokonanego przez lekarza urzędowego, może zarządzić poddanie go ponownemu badaniu przez Komisje Lekarskie I ewentualnie II instancji, przyczem udział w Komisji Lekarskiej I instancji bierze przedstawiciel właściwego Wydziału, zaś w Komisji Lekarskiej II instancji z reguły uczestniczy referent emerytalny. [5])

---

3) Do sprawy przeniesienia w stan spoczynku i szybkiego wymiaru zaopatrzenia emer. niezbędne są następujące dokumenty:

1) metryka ślubu, 2) metryka urodzenia dzieci, 3) poświadczenie właściwego urzędu parafjalnego lub metrykalnego, względnie właściwej władzy administracyjnej I instancji, stwierdzające, że żona funkcjonarjusza państwowego pozostaje z nim we wspólności małżeńskiej, względnie w razie separacji, że na nim ciąży obowiązek alimentacji, 4) poświadczenie władzy administracyjnej I instancji, że żona nie pobiera żadnego uposażenia lub zaopatrzenia z instytucji państwowej lub samorządowej, 5) deklarację w myśl art. 84 ustawy emerytalnej, o ile nie została złożona wcześniej, 6) zaświadczenie obywatelstwa Państwa Polskiego, wystawione przez właściwą władzę administracyjną I instancji, 7) dokładny adres stałego zamieszkania funkcjonarjusza, z dołączeniem zaświadczenia właściwej władzy administracyjnej I instancji, stwierdzającego tę okoliczność (karta meldunkowa), 8) dowody, stwierdzające całokształt przebiegu służby w b. państwie zaborczem i w Państwie Polskiem, o ile już wcześniej nie były złożone, 9) dowody, stwierdzające opłacanie za czas służby zaborczej składek emerytalnych, czy to do funduszu emerytalnego b. Królestwa Polskiego, czy też do funduszu b. kasy pensyjnej nauczycieli i nauczycielek ludowych w Petersburgu, o ile był dobrowolnym uczestnikiem pomienionej kasy i opłacał do funduszu tejże kasy należną składkę emerytalną, czy też do innych kas emerytalnych b. państwa zaborczego, 10) dekret Komisji Weryfikacyjnej, 11) dekret Ministerstwa o zaliczeniu w myśl art. 81 lub 97 ustawy emerytalnej służby prywatnej lub zawodowej do wysługi emerytalnej, 12) dowody odbytych studjów, 13) dowody odbytej służby wojskowej, 14) wykaz stanu służby (dawniej arkusz nauczycielski), 15) protokół Komisji Weryfikacyjnej.

4) ewentualnie dyrektorów szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i seminarjów ochroniarskich.

5) Skład i kompetencję Komisyj Lekarskich I i II instancji określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1924 r: Dz. U. R. P. Nr. 34 z r. 1924, poz. 355, zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1926 r., Dz. U. R. P. Nr. 27 z r. 1926, poz. 160.

W wypadkach wątpliwych właściwe Wydziały zasięgają opinji Naczelnika Wydziału Ogólnego.

§ 8. Zaliczenie lat pracy zawodowej lub prywatnej do wysługi emerytalnej.

Jeżeli w odniesieniu do funkcjonarjusza, mającego być przeniesionym w stan spoczynku, zachodzi potrzeba zastosowania postanowień art. 81 ustęp ostatni lub art. 97 ustawy emerytalnej, należy przedewszystkiem wymierzyć emeryturę za czas bezspornie zaliczalny w myśl okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 25 sierpnia 1925 Nr. 16227/D. B./Em/25 (okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26 września 1925/O. R./Em/25), a następnie sprawę zastosowania wymienionych wyżej postanowień ustawy emerytalnej przedstawić Ministerstwu W. R. i O. P. do rozstrzygnięcia.

Czynności z tem związane spełnia referat emerytalny Wydziału Ogólnego.

§ 9. Wydanie zarządzenia o spensjonowaniu i wstrzymaniu poborów czynnej służby.

Materjał, zebrany przez władze I instancji zgodnie z poleceniem i nadesłany do Kuratorjum, właściwy Wydział uzupełnia materjałem, zebranym przez siebie oraz teczką akt personalnych, uporządkowaną według wskazówek, podanych w § 5 (o ile Wydział teczki prowadzi), i doręcza Naczelnikowi Wydziału Ogólnego, który poddaje badaniu i ocenie nadesłane akta służbowe i dokumenty i stwierdza podpisem na podstawie tej oceny, czy sprawa dojrzała do ostatecznego rozstrzygnięcia, poczem właściwy Wydział przedkłada cały materjał Kuratorowi w celu wydania zarządzenia o przeniesieniu danego funkcjonarjusza w stan spoczynku. Zarządzenie to podpisuje Kurator.

Oryginał tego zarządzenia przekazuje właściwy Wydział wraz z kompletnemi aktami i wykazem zaszeregowania do referatu emerytalnego Wydziału Ogólnego dla dalszego postępowania i dokonania wymiaru zaopatrzenia emerytalnego, przesyłając równocześnie odpis zarządzenia o przeniesieniu w stan spoczynku Oddziałowi Finansowemu Kuratorjum z poleceniem zamknięcia poborów czynnej służby i przesłania referatowi emerytalnemu Wydziału Ogólnego wyciągu z listy płac i wykazu należytości tudzież odpisu wykazu zaszeregowania danego funkcjonarjusza.

§ 10. Czynności referatu emerytalnego Wydziału Ogólnego.

Referat emerytalny Wydziału Ogólnego prowadzi referent do spraw emerytalnych.

Po otrzymaniu kompletnych akt z właściwego Wydziału referent do spraw emerytalnych zakłada teczkę emerytalną, wpisuje do księgi „rejestru spraw emerytalnych", nadaje teczce kolejny numer i wciąga do skorowidza. Pozatem poddaje badaniu i ocenie nadesłane dokumenty, uzupełnia je nadesłanemi przez Oddział Finansowy wyciągiem z listy płac i wykazu należytości tudzież odpisem wykazu zaszeregowania, poczem oblicza wysokość wymiaru zaopatrzenia emerytalnego, referuje projekt dekretu pensyjnego, sporządza tabele pensyjne i sumarjusz znajdujących się w teczce dowodów, a następnie kieruje akta wymiarowe do Warszawskiej Izby Skarbowej celem uzgodnienia wymiaru zaopatrzenia emerytalnego stosownie do § 36 przepisów wykonawczych do ustawy emerytalnej. powiadamiając o tem zainteresowaną osobę z równoczesnem podaniem jej do wiadomości daty, którą ustalono jako termin przeniesienia jej w stan spoczynku.

Po wyrażeniu przez Warszawską Izbę Skarbową zgody co do wysokości wymiaru zaopatrzenia emerytalnego referent doręcza osobie zainteresowanej oryginał dekretu pensyjnego tudzież dokumenty osobiste za pośrednictwem władzy I instancji [6]), polecając tejże nadesłanie pokwitowania odbioru, które ma być przechowywane w teczce emerytalnej [7]).

Referent do spraw emerytalnych prowadzi niezbędne księgi i teczki, przyjmuje i załatwia interesantów w godzinach wyznaczonych w Kuratorjum na przyjęcia i z reguły bierze udział w Komisji Lekarskiej II instancji w charakterze przedstawiciela Kuratorjum.

Wszelkie stadja postępowania w stosunku do funkcjonarjuszów b. państw zaborczych oraz innych osób, nie będących obecnie na służbie w Państwie Polskiem, załatwia bezpośrednio referat emerytalny Wydziału Ogólnego.

Nadto wszelkie czynności, związane z rekursami od wymiarów, składane do Ministerstwa W. R. i O. P., załatwia również referat emerytalny bez udziału właściwych Wydziałów.

§ 11. Przechowywanie teczek personalnych emerytów.

Wszelkie dokumenty personalne emerytowanych funkcjonarjuszów przechowuje archiwum Kuratorjum (referat emerytalny), a nie władze I instancji, przy których był zatrudniony dany funkcjonarjusz.

§ 12. Statystyka spraw emerytalnych.

Referat emerytalny prowadzi statystykę spraw emerytalnych i załatwia wszelką korespondencję i sprawozdania, dotyczące tego działu.

Uwagi końcowe.

Przy załatwianiu spraw emerytalnych należy mieć na uwadze rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 5 stycznia 1926 r. L. 145/I, na mocy którego prawo przeniesienia z urzędu w stan spoczynku nauczycieli, którzy przekroczyli 60 lat życia i uzyskali prawo do pełnego zaopatrzenia emerytalnego, pozostaje przy Ministerstwie.

Należy również w myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 20. X. 1925 r. traktować sprawy emerytalne jako „pilne".

Nadto Kuratorjum zwraca uwagę na konieczność dokładnej znajomości ustawodawstwa emerytalnego przez urzędników, załatwiających sprawy personalne funkcjonarjuszów państwowych Okręgu Szkolnego.

W tym celu zaleca się przestudjowanie i posługiwanie się zbiorem przepisów, normujących prawa emerytalne, w opracowaniu Prezesa Najwyższego Trybunału Administracyjnego — Jana Kopczyńskiego — p. t. Przepisy normujące prawa emerytalne funkcj. państw., Warszawa 1926, ewentualnie wydanie późniejsze.

Łódź, dnia 10 marca 1928 r.

2 załączniki

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

---

6) ewentualnie dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i seminarjów ochroniarskich.

7) Jeżeli osoba zainteresowana mieszka w siedzibie Kuratorjum, doręczenie można uskutecznić bezpośrednio do rąk zainteresowanego, którego wzywa się w tym celu do jawienia się w Kuratorjum. Odbiór dokumentów winien być z reguły kwitowany na oddzielnie sporządzonym sumarjuszu.

Kuratorjum
Okręgu Szkolnego Łódzkiego

Załącznik Nr. 1.

Zarządzenie.

Zarządzam przeniesienie ....

....

z dniem .... 192...... r. w stan spoczynku.

1) na własną prośbę zgodnie z podaniem z dn. .... 192...... r. i wnioskiem ....

....

z dnia .... 192...... r. L. ....

2) z urzędu zgodnie z wnioskiem ....

....

z dnia .... 192...... r.

Łódź, dnia .... 192...... r.

Kurator Okręgu Szkolnego

Oddziałowi Finansowemu
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
w miejscu

do wiadomości z poleceniem wstrzymania poborów z dniem .... 192 r. i przesłania referatowi emerytalnemu Wydziału Ogólnego wyciągu z księgi płac i wykazu należytości.

Łódź, dnia .... 192...... r.

Naczelnik Wydziału.

.... Załącznik Nr. 2.

.... Rok 192 ......

(Nazwa urzędu)

SUMARJUSZ

dowodów, znajdujących się w teczce personalnej

p. ....

(nazwisko i imię oraz stanowisko służbowe)

L. p.	Wyszczególnienie dowodów	L. karty w sprawie

30

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 12 marca 1928 r. L O. 892/28

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcyj i Kierownictw szkół w Okręgu

w sprawie Łódzkiego Starostwa Grodzkiego.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że na zasadzie art. 2 pkt. 1, 73, 74, 117 i 127 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1928 r. o organizacji i zakresie działania władz administracji ogólnej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86) Komisarz Rządu w Łodzi otrzymuje, począwszy od dnia 8 marca 1928 r., tytuł „Łódzki Starosta Grodzki".

Urząd, podlegający Staroście Grodzkiemu, otrzymuje nazwę „Łódzkie Starostwo Grodzkie".

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

31

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 23 lutego 1928 r. L. I. 2430/28

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Kierownictw i Nauczycielstwa publicznych szkół powszechnych w Okręgu

w sprawie święta sadzenia drzew.

Wprowadzona przez Ministerstwo W. R. i O. P. w r. 1922 uroczystość święta sadzenia drzew przez młodzież szkolną wydaje na terenie Okręgu Szkolnego Łódzkiego dodatnie rezultaty. Jak wynika z podanego niżej zestawienia, w r. 1926 zasadzono 44.400 drzewek przy udziale 22.290 dzieci, w r. 1927 zasadzono 74.520 drzewek przy udziale 26.790 dzieci.

Ze względu na wybitne kulturalno-oświatowe wartości sadzenia drzew przez młodzież szkolną wyrażam podziękowanie wszystkim PP. Inspektorom szkolnym, Kierownictwom i Nauczycielstwu publicznych szkół powszechnych, którzy przyczynili się do urządzenia święta sadzenia drzew, oraz zachęcam Ich do wytrwałej pracy w tym kierunku.

Za szczególniejszą gorliwość w urządzaniu tego święta wyrażam imienne podziękowanie następującym pp.

1) Inspektorowi Szkolnemu w Kole, p. Janowi Motakowi,

2) Inspektorowi Szkolnemu w Łodzi (powiat), p. Wacławowi Zawadzkiemu,

3) Inspektorowi Szkolnemu w Turku, p. Gustawowi Bartlowi,

4) p. o. Kierownika szk. powsz. w Olechowie, gm. Wiskitno, pow. Łódź, p. Adolfowi Remertowi,

5) Kierowniczce 2-kl. szk. powsz. w Dąbrówce Wielkiej, gm. Lućmierz, pow. Łódzkiego, p. Zofji Borkowskiej.

Kurator Okręgu Szkolnego

2 załączniki. (—) Dr. A. Ryniewicz.

I. ZESTAWIENIE
wyniku święta sadzenia drzew za rok 1926.

L. p.	Powiat	Ilość szkół, które urządziły święto	Ilość dzieci, biorących udział w święcie	Ilość drzewek zasadzonych
1.	Brzeziny	2	100	1660
2.	Kalisz	4	550	507
3.	Koło	78	4425	18748
4.	Konin	14	1970	2171
5.	Łask	49	3421	2883
6.	Łęczyca	17	1882	936
7.	Łódź m.	—	—	—
8.	Łódź, pow.	22	1846	2503
9.	Piotrków	4	503	772
10.	Radomsko	19	2057	3787
11.	Sieradz	26	2553	7152
12.	Słupca	10	993	831
13.	Turek	11	1235	726
14.	Wieluń	10	755	697
	Razem	275	22290	44400

II. ZESTAWIENIE
wyniku święta sadzenia drzew za rok 1927.

L. p.	Powiat	Ilość szkół, które urządzały święto	Ilość dzieci, biorących udział w święcie	Ilość drzewek zasadzonych
1.	Brzeziny	—	—	—
2.	Kalisz	—	—	—
3.	Koło	58	4069	12941
4.	Konin	56	5095	3186
5.	Łask	46	2677	7476
6.	Łęczyca	7	1089	410
7.	Łódź m.	—	—	—
8.	Łódź pow.	17	944	27262
9.	Piotrków	—	—	—
10.	Radomsko	15	1614	3264
11.	Sieradz	20	1070	2154
12.	Słupca	16	1548	1387
13.	Turek	58	6161	12180
14.	Wieluń	17	2523	4269
	Razem	310	26790	74529

32

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 8 marca 1928 r. L. I. 2689/28

do Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie perjodycznych konferencyj Inspektorów Szkolnych z Zastępcami Inspektorów Szkolnych.

Celem zharmonizowania pracy nadzoru szkolnego w powiatach (miastach), w których, prócz Inspektora Szkolnego, pełni służbę także zastępca (wzgl. zastępcy) Inspektora Szkolnego, działając w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17. II. 28 r. L. I-2618/28, polecam Panom Inspektorom Szkolnym tych powiatów odbywanie perjodycznych konferencyj z zastępcami w odstępach conajmniej miesięcznych.

Tematem tych konferencyj powinno być:

a) zdawanie sprawy ze stanu prac na terenie każdego rejonu;
b) omawianie zarządzeń władz wyższych i sposobu ich wykonania;
c) omawianie spraw pedagogicznych;
d) ustalanie jednolitych zasad postępowania w sprawach administracyjnych.

Treść i przebieg tych konferencyj powinny być w osobnej księdze w sposób zwięzły i krótki protokółowane.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

33

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 12 marca 1928 r. L. I. 1238/28

do PP. Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie prowadzenia ksiąg kasowych w Inspektoratach Szkolnych.

W celu ujednostajnienia sposobu prowadzenia wszelkiego rodzaju ksiąg kasowych w Inspektoratach Szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 21-go stycznia 1928 r. L. OR. 15591/27 poleciło zaprowadzić, począwszy od dnia 1 kwietnia 1928 r., księgi kasowe układu tabelarycznego według załączonego wzoru.

Do ksiąg tych, przesznurowanych i opieczętowanych przez Kuratorjum, będą Inspektoraty zapisywały **wszelkie obroty gotówkowe,** t. j. takie obroty, które pociągają za sobą konieczność przyjmowania i wypłacania gotówki, a zatem należności za karty porady, składki nauczycielskie, dochody z imprez szkolnych, prenumerata Dziennika Urzędowego Kuratorjum i t. p.

Na pobierane sumy wydawać będą Inspektoraty Szkolne pokwitowania z kwitarjuszy, pisanych przez kalkę. Kwitarjusze będą ponumerowane, przesznurowane i opieczętowane przez Kuratorjum. Na sumy, których pobranie może być udowodnione grzbietami bloczków, otrzyma-

nych z urzędów państwowych lub komunalnych, np. karty porad lekarskich i t. p.. **nie należy wydawać pokwitowań.**

Każdy zapis, zarówno przychodowy jak i rozchodowy, winien być udokumentowany, to znaczy, że w biurze Inspektoratu powinny znajdować się odpowiednie odpisy kwitów (grzbiet kwitarjusza) względnie grzbiety wydanych kart porady lekarskiej oraz pokwitowania tych instytucyj lub osób, którym należność wypłacono. Wyjątek od tej zasady stanowią te dowody, które na zasadzie dotychczasowych przepisów, należy przedkładać Kuratorjum.

Dzienne obroty (wpływy i wydatki), wpisane do przedziałki „w szczególe", należy sumować i wpisywać do przedziałki „w ogóle".

Księgę kasową, prowadzoną chronologicznie od początku do końca okresu budżetowego, należy zamykać miesięcznie. Przy zamknięciu miesięcznem nie wyprowadza się pozostałości gotówki (salda). Tuż pod zamknięciem miesięcznem należy wykazywać obroty od początku okresu budżetowego, a to w sposób, uwidoczniony na załączonym wzorze.

W razie potrzeby stwierdzenia stanu kasy (wysokości salda gotówkowego) należy porównać sumę rubryki przychodu z sumą rubryki rozchodu konta „obroty". Rubryki konta „obroty" zawierają bowiem wszystkie zapisy zarówno przychodowe, jak i rozchodowe, bez względu na to, z jakiego tytułu zostały one wpłacone, względnie wypłacone.

Do zaprowadzonej w myśl powyższego zarządzenia księgi należy przedewszystkiem w dniu 1 kwietnia 1928 r. zapisać pozostałość (saldo gotówkowe), wykazane na dzień 31 marca 1928 r. w dotychczas prowadzonych księgach. Powyższą pozostałość gotówkową należy zapisać na przychód konta „obroty" oraz na odnośnych poszczególnych kontach i uwzględnić ją w zamknięciu za miesiąc kwiecień 1928 roku jako normalny przychód.

Te Inspektoraty Szkolne, które dotychczas nie prowadziły żadnych podobnych ksiąg, wpiszą jako pozostałość z dnia 31 marca 1928 roku do obecnie zaprowadzonej księgi te kwoty, które w tym dniu posiadają.

Księga kasowa, wprowadzona niniejszem zarządzeniem, zastępuje wszystkie księgi kasowe, prowadzone dotychczas w Inspektoratach.

Przy sposobności nadmieniam, że niniejsza księga nie ma nic wspólnego z księgami rachunków bieżących, które wykazują obroty bezgotówkowe i które powinny być nadal prowadzone według dotychczasowego wzoru i sposobu.

Tytuły kont w załączonym wzorze księgi kasowej, z wyjątkiem konta „obroty", ujęte są przykładowo. Przesłane księgi są bez tytulacji kont, których nazwy Inspektoraty będą wypisywały same w miarę potrzeby.

Ponadto wyjaśniam, że w razie unieważnienia kwitu winien on być przekreślony czerwonym atramentem i po podpisaniu (§ 32 przepisów rachunkowo-kasowych) winien być wklejony do grzbietu tak, by każdorazowo można było sprawdzić jego treść z treścią odpisu, pozostającego w grzbiecie.

Wszelkich poprawek w księdze należy dokonywać wyłącznie tylko czerwonym atramentem i omawiać je w rubryce „uwagi".

Kuratorjum prześle księgi P. P. Inspektorom w najbliższym czasie

Załączników: **2.**

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) Dr. A. Ryniewicz.

ZAŁĄCZNIK I.

Księga Kasowa Inspektoratu

1	2	3	4			
Nr. porządkowy	Data	Treść zapisu	Obroty			
			Przychód		Rozchód	
			w szczególe	w ogóle	w szczególe	w ogóle
			złote i grosze			
1	1. V.	Podniesiono na wypłatę uposażenia p/g zlecenia wypłaty Nr.	15.080.—			
2	„	Wypłacono uposażenie podług listy płatniczej Nr.			14.950 —	
3	„	Wpłacono na restytucję kredytu p/g kwitu Kasy skarbowej Nr.			130.—	
4	„	Składki nauczycielskie p/g kwitów od Nr. ... do Nr.	198.—	15.278.—		15.080.—
		Obroty za maj . .		15.278.—		15.080.—
		Obroty od 1.IV—30.IV. 28 .		16.325.—		16.200.—
		Ogółem obroty od 1.IV. 31.V. 1928 r.		31.603.—		31.280.—

INSPEKTOR SZKOLNY

w ....

Załącznik II.

KWIT Nr.

dla p. .... na wpłacon ....

Oznaczenie wpływu	KWOTA zł.	gr.
....		
Razem		

Zapisano pod poz. ks.

........................, dnia .... 19........

M. P.

Inspektor Szkolny:

Wzór.

Szkolnego w ....

5		6		7		8		9		10	
Z obrotów dziennych przypada na:											
Sumy budżetowe		Opłaty za karty porad lekarskich		Kary		Składki nauczycielskie		....		....	
Przychód	Rozchód	Przychód	Rozchód	Przychód	Rozchód	Przychód	Rozchód	Przychód	Rozchód	Przychód	Rozchód
złote i grosze											
15.080.—											
	14.950.—										
	130 —										
						198.—					
15.080.—	15.080 —	—	—	—	—	198.—	—				
16.000.—	16.000.—	125.—	100.—	100.—	—	100.—	100.—				
31.080.—	31.080.—	125.—	100.—	100.—	—	298.—	100.—				

34

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 20 marca 1928 r. L. I. K. N. 3692/28

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Nauczycielstwa szkół powszechnych w Okręgu

w sprawie egzaminów dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych w terminie wiosennym 1928 r.

Kuratorjum zawiadamia, że egzaminy piśmienne dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych rozpoczną sie w Łodzi w poniedziałek, dnia 23 kwietnia 1928 r. o godzinie 8 rano w lokalu szkoły powszechnej im. Królowej Jadwigi przy ul. Cegielnianej Nr. 58.

W tym dniu obowiązani są zgłosić się do egzaminu tylko ci kandydaci, którzy w myśl regulaminu egzaminów (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 94 z r. 1924) muszą wykonać prace piśmienne.

Egzaminy ustne rozpoczną się w czwartek, dnia 26 kwietnia 1928 r. o godz. 8 rano w tym samym lokalu.

Podania o dopuszczenie do egzaminów winni kandydaci wnieść do P. P. Inspektorów Szkolnych najpóźniej do dn. 5-go kwietnia b. r. W podaniu winni kandydaci zaznaczyć, gdzie ostatni raz składali egzaminy. P.P. Inspektorzy szkolni po sprawdzeniu, czy podania kandydatów odpowiadają wymogom § 7 i 28 Regulaminu, prześla podania wraz z wykazem wprost do Pana Inspektora Szkolnego m. Łodzi w nieprzekraczalnym terminie do dn. 14 kwietnia b. r.

W wykazie tym należy uwzględnić następujące dane:

1	2	3	4	5	6
L. p	Imię i nazwisko	Do jakiego egzaminu jest obowiązany (niepełn. czy pełn.)	Z jakiej grupy złożył już egzaminy	Do jakich egzaminów obecnie przystępuje	Wysokość załączonej taksy

Podania, wniesione po terminie, nie będą przez Komisje Egzaminacyjne uwzględniane.

Kandydaci, zdający egzamin po raz trzeci, mają do podań dołączyć zezwolenie Kuratorjum na składanie egzaminu.

W sprawie taks egzaminacyjnych obowiązuje rozporządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 lipca 1926 r. Nr. I-10479/26 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 143, z r. 1926).

Taksy egzaminacyjne należy przesłać wprost do Pana Inspektora szkolnego m. Łodzi, a nie wpłacać do Kas Skarbowych.

Naczelnik Wydziału
(—) Dr. Leon Pilecki.

35

OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 22 lutego 1928 r. L. II. 695/28

do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokszt. na terenie Okr. Szk. Łódzkiego w sprawie egzaminów wstępnych.

Ponieważ wizytacje wykazały, że szereg szkół nie urządza egzaminów wstępnych dla nowowstępujących uczniów, zwłaszcza zaś dla uczniów, przechodzących ze szkoły powszechnej do klasy IV gimnazjalnej, polecam Dyrekcjom bezwzględnie przeprowadzać egzaminy wstępne dla nowowstępujących do klas wszystkich. Wyjątek stanowi przyjmowanie uczniów ze szkół państwowych i prywatnych wyższej lub równej kategorji, o ile nie zachodzi różnica programu.

Niestosowanie się do tego zarządzenia pociągnie za sobą odpowiednie konsekwencje przy nadawaniu szkołom praw.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) Dr. A. Ryniewicz.

36

OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 19 marca 1928 r. L. O. 1306/28
do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcyj i Kierownictw szkół w Okręgu
w sprawie ulg taryfowych na kolejach w pociągach pośpiesznych.

Ministerstwo Komunikacji pismem z dnia 3-go marca 1928 roku Nr. III. 2462/28 przedłużyło na zbliżający się okres Świąt Wielkanocnych moc obowiązującą rozporządzenia Ministerstwa Komunikacji Nr. III. 1625/27 z dnia 4 maja i 3 grudnia 1927 roku w sprawie przyznanego młodzieży szkolnej prawa do przejazdu pociągami pośpiesznemi na podstawie dotychczasowych zaświadczeń szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr. A. Ryniewicz.

37

KONKURSY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego ogłasza niniejszem konkursy na posady kierowników niżej wyszczególnionych publicznych szkół powszechnych:

L. p.	Miejscowość	Gmina	Stopień organizacyjny szkoły	Mieszkanie dla kierownika	Ziemia
	Powiat Kolski (Inspektorat Szkolny w Kole)				
1	Brudzew	Brudzew	5 kl. rozw.	1 pok. i k.	2 morgi
2	Dobrów	Brudzew	2 kl.	1 pok. i k.	—
3	Budki Nowe	Budzisław	2 "	1 pok.	5 m. 35 pr.
4	Umień	Drzewce	2 "	1 pok.	—
5	Karszew	Karszew	2 "	1 pok.	—
6	Dąbrowice Stare	Kościelec	2 "	1 pok. i k.	2 morgi
7	Gąsiorów	Kościelec	2 "	1 pok.	2 morgi
8	Straszków	"	2 "	2 pok. i k.	2 m 90 pr.
9	Koźmin	Koźmin	2 "	1 pok.	2 morgi
10	Tarnówka	Krzykosy	2 "	1 pok.	—
11	Łuczywno	Sompolno	2 "	1 pok.	—
	Powiat Słupecki (Inspektorat Szkolny w Słupcy)				
12	Ląd	Lądek	2 kl.	—	1 morga
13	Drążna	Młodojewo	2 "	2 pok.	—
14	Szymanowice	Szymanowice	2 "	2 pok. i k.	1½ morgi
15	Kozarzewek	Kazimierz	2 "	2 pok. i k.	1 m. 80 pr.

L. p.	Miejscowość	Gmina	Stopień organizacyjny szkoły	Mieszkanie dla kierownika	Ziemia
	Powiat Sieradzki (Inspektorat Szkolny w Sieradzu)				
16	Chojne	Bogumiłów	5 kl.	2 pok i k.	4 morgi
	Powiat Wieluński (Inspektorat Szkolny w Wieluniu				
17	Mokrsko	Mokrsko	5 kl.	2 pok. i k.	1 m. 57 pr.
18	Wójcin	Dzietrzkowice	5 „	1 pok. i k.	1 m. 270 pr

Kandydaci na powyższe posady winni odpowiadać warunkom ust. 1 art. 12 względnie art. 147 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Urz. M. W. P. i O. P. Nr. 13 z r. 1926, poz. 163). Należycie udokumentowane podania, skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego w Łodzi, wnosić należy w drodze służbowej do dnia 15 maja 1928 r. do Inspektora Szkolnego tego powiatu, w którym znajduje się posada, objęta konkursem.

38

RUCH SŁUŻBOWY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łodzkiego.

1) Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przeniósł z dniem 1 lutego 1928 r. na skutek prośby p. **Ferdynanda Śliwińskiego**, naczelnika wydziału, na stanowisko wizytatora szkół.

2) Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przeniósł z dniem 1 lutego 1928 r. na skutek prośby p. **Gustawa Mieczysława Szulca**, naczelnika wydziału w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poleskiego, na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego.

3) W dniu 28 lutego 1928 r. zmarł pracownik kontraktowy z uposażeniem X grupy, Henryk Sworzyński.

Publiczne szkoły powszechne.

Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dnia 9. 2. 1928 r. Nr I 2062/28 przeniosło kierownika 7 kl. publ. szkoły powsz. Nr. 38 w Łodzi, **Jana Szczechurę**, na równorzędne stanowisko do szkoły powsz. Nr. 74 w Łodzi.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego uznał za mianowanych z dniem 1 stycznia 1927 r. na stanowiska kierowników szkół na mocy art. 147 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530): 1) **Witalisa Studzińskiego** — w 4 kl. publ. szkole powsz. w Kietlinie, 2) **Jana Szatkowskiego** — w 4 kl. publ. szkole powsz. w Garnku, 3) **Marjana Olesińskiego** — w 5 kl. publ. szkole powsz. w Konarach, 4) **Konstantego Syczyńskiego** — w 3 kl. publ. szkole powsz. w Radziechowicach, 5) **Zofję Kieszczyńską** — w 3 kl. publ. szkole powsz. w Krzętowie, 6) **Władysława Śliwowskiego** — w 5 kl. publ. szkole powsz w Żytnie, 7) **Antoniego Supadego** — 3 kl. publ. szkole powsz. w Witkowicach, 8) **Józefa Czerwińskiego** — w 2 kl. publ. szkole powsz.

w Dziepółci, 9) **Władysława Blade** — w 2 kl. publ. szkole powsz. w Dobryszycach, 10) **Jana Kupczyńskiego** — w 5 kl. publ. szkole powsz. w Gidlach, 11) **Władysława Kucharskiego** — w 3 kl. publ szkole powsz. w Silniczce, 12) **Edwarda Chełmickiego** — w 2 kl publ. szkole powsz. w Bartodziejach, 13) **Ryszarda Hentschla** — w 3 kl. publ. szkole powsz. w Nowosolnej, 14) **Anielę Gilewiczównę** — w 2 kl. publ. szkole powsz. w Rokicinach, 15) **Gdalę Szczucinera** — w 7 kl. publ. szkole powsz. Nr. 12 w Tomaszowie Mazowieckim, 16) **Wincentego Rybaka** — w 7 kl. publ. szkole powsz. Nr. 4 w Tomaszowie Mazowieckim, 17) **Stanisława Stępnia** — w 3 kl. publ. szkole powsz. w Dobrej, 18) **S. Lewicką** — w 2 kl. publ. szkole powsz. w Szczawinie, 19) **Rozalję Mączkową** — w 3 kl. publ. szkole powsz. Nr. 3 Koninie.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego zamianował:

1) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Rąbieniu, **Romualda Steinhauera**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Rąbieniu, pow łódzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 2) p. o. kierownika publ szkoły powsz w Gadce Starej, **Stanisława Sęka**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz w Gadce Starej, pow. łódzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 3) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Kalinie, **Piotra Różalskiego**, kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Kalinie, pow łódzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 4) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Męce, **Wojciecha Pieniądza**, kierownikiem 5 kl. publ. szkoły powsz. w Męce, pow sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 5) p. o. kierowniczki publ. szkoły powsz. w Janiszewicach, **Marję Ostromęcką**, kierowniczką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Janiszewicach, pow. sieradzkiego, z dn 1 lutego 1928, 6) p. o. kierownicki publ. szkoły powsz. w Henrykowie, **Joannę Wilczyńską**, kierowniczką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Henrykowie, pow. sieradzkiego, z dn. 1 lutngo 1928., 7) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Grabinie, **Michała Wereszczaka**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Grabinie, pow sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 8) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Unikowie, **Władysława Proroka**, kierownikiem 2 kl publ. szkoły powsz w Unikowie, pow sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 9) p. o. kierowniczki publ. szkoły powsz. w Jakubicach, **Marję Groblewską**, kierowniczką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Jakubicach, pow. sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 10) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Rzechcie Drużbińskiej, **Stanisława Draczyńskiego**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Rzechcie Drużbińskiej, pow. sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 11) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Dobrosołowie, **Józefa Janika**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Dobrosołowie, pow słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 12) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Gołkowie, **Aleksandra Grochocińskiego**, kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Gołkowie, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 13) p. o. kierowniczki publ. szkoły powsz., **Janinę Soćko**, kierowniczką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Dębowcu, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 14) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Trąbczynie, **Piotra Bendzińskiego**, kierownikiem 2 kl publ. szkoły powsz. w Trąbczynie, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 15) p. o. kierownika publ szkoły powsz. w Bukowem, **Antoniego Molskiego**, kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Bukowem, pow. słupeckiego, z dn 1 lutego 1928 r., 16) p. o. kierowniczki publ. szkoły powsz. w Ostrowitem, **Ludwikę Jakubowiczównę**, kierowniczką 2 kl. publ. szkoły powsz. w Ostrowitem, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 17) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Koszutach, **Stefana Rybarczyka**, kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Koszutach, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 18) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Cieninie Zabornym, **Józefa Trzebuchowskiego**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Cieninie Zabornym, pow. słupeckiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 19) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Jedlnie, **Władysława Ciasia**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Jedlnie, pow. radomskowskiego, z dn. 1 września 1928 r., 20) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Rzerzęczycach, **Pawła Zawadzkiego**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Rzerzęczycach, pow. radomskowskiego, z dn. 1 września 1928 r., 21) p. o. kierownika publ szkoły powsz w Chełmnie, **Stanisława Gryglewskiego**, kierownikiem 2 kl. publ. szkoły powsz. w Chełmnie, pow. kolskiego, z dn 1 września 1928 r

22) p. o. kierownika publ. szkoły powsz. w Osieku Wielkim, **Franciszka Nowinowskiego,** kierownikiem 2 kl. pukl. szkoły powsz. Osieku Wielkim, pow. kolskiego, z dn. 1 września 1928 r., 23) p. o. kierownika publ. powsz. w Ciechmianie, **Tadeusza Powojewskiego** kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Ciechmianie, pow. kolskiego, z dn. 1 września 1928 r.

W związku z podniesieniem stopnia organizacyjnego poszczególnych szkół Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego uznał za mianowanych:

1) kierownika 2 kl. publ. szkoły powsz. w Żdżarach, **Andrzeja Maciejewskiego** kierownikiem 3 kl. publ. szkoły powsz. w Żdżarach, pow. wieluńskiego, z dn. 1 września 1927 r., 2) kierownika 6 kl. publ. szkoły powsz w Lututowie, **Kazimierza Cicheckiego,** kierownikiem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Lututowie, pow. wieluńskiego, z dn. 1 września 1927 r., 3) kierownika 6 kl. publ. szkoły powsz. w Jaworznie, **Wacława Jędrzejewskiego,** kierownikiem 7 kl. publ. szkoły powsz. w Jaworznie, pow. wieluńskiego, z dn. 1 września 1927 r., 4) kierownika 5 kl. publ. szkoły powsz. w Skomlinie, **Teodora Trojanowskiego,** kierownikiem 6 kl. publ. szkoły powsz. w Skomlinie, pow. wieluńskiego, z dn. 1 września 1927 r.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego przeniósł na skutek prośby:

1) nauczyciela publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Zygmunta Kroloppa,** do publ. szkoły powsz. Nr. 2 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 2) nauczyciela publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Zygmunta Nowickiego,** do publ. szkoły powsz. Nr. 2 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 3) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Antoninę Skórzewską,** do publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 4) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Eugenję Radomską,** do publ. szkoły powsz. Nr. 3 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 5) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Stanisławę Ścieglińską,** do publ. szkoły powsz. N. 1 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 6) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Zduńskiej Woli, **Czesławę Łuczywkową,** do publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Zduńskiej Woli z dn. 1 stycznia 1928 r., 7) naucz. publ. szkoły powsz. w Krobanowie, pow. sieradzkiego, **Lucynę Banachowską,** do publ. szkoły powsz. w Polkowie, pow. sieradzkiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 8) naucz. publ. szkoły powsz. w Nagawkach, pow. brzezińskiego, **Jana Życińskiego,** do publ. szkoły powsz. w Głownie, pow. brzezińskiego, z dn. 1 lutego 1928 r., 9) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 83 w Łodzi, **Marję Nowicką,** do publ. szkoły powsz. Nr. 73 w Łodzi od dnia faktycznego objęcia obowiązków służbowych w tej szkole, 10) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Łasku, **Józefę Pawłowską,** do publ. szkoły powsz. w Restarzewie Cmentarnym, pow. łaskiego, z dn 16 lutego 1928 r., 11) naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 138 w Łodzi, **Sonię Dajtelcwajgową,** do publ. szkoły powsz. Nr. 149 w Łodzi z dn. 1 marca 1928 r.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego przeniósł w drodze służbowej naucz. publ. szkoły powsz. Nr. 101 w Łodzi, **Rachelę Wanerową,** do publ. szkoły powsz. Nr. 146 w Łodzi z dn. 1 marca 1928 r.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

39

Stopień realizacji powszechnego nauczania w okręgu łódzkim.

(Streszczenie referatu, wygłoszonego na zjeździe inspektorów szkolnych z okręgu łódzkiego w dniu 16 stycznia b. r.).

Państwo nasze, po uzyskaniu niepodległości, wysunęło odrazu hasło powszechnego nauczania i już w początkach 1919 r. ogłoszony zosta dekret o obowiązku szkolnym.

Rzecz oczywista, iż od rzucenia hasła do jego zrealizowania droga jest jeszcze daleka. Zależy to przedewszystkiem od całego szeregu warunków, które muszą być spełnione, a których urzeczywistnienie wymaga większego lub mniejszego okresu czasu. Do nich w pierwszym rzędzie należy wynalezienie wzgl. wybudowanie odpowiedniej ilości budynków i izb szkolnych, wykształcenie potrzebnej ilości nauczycieli, racjonalne opracowanie sieci szkolnej, zorganizowanie aparatu, pilnującego wykonywania przymusu i t. d.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, chcąc się zorjentować w postępach realizacji powszechnego nauczania i chcąc znaleźć wytyczne na najbliższą przyszłość, pomyślało o wydawnictwie, któreby się ukazywało w okresach 5-cio letnich i któreby zawierało źródłowy materjał statystyczny, dotyczący powyższego zagadnienia.

Pierwsza książka z tego wydawnictwa pod tytułem: „Szkoły powszechne Rzeczypospolitej Polskiej w roku szkolnym 1925/26 — stan z dnia 1 grudnia 1925 r." ukazała się w ubiegłym roku. Jest to ogromny foljał, zawierający dane statystyczne, dotyczące szkolnictwa powszechnego z terenu całej Rzeczypospolitej a dostarczone przez inspektorów szkolnych na podstawie specjalnej ankiety, opracowanej i rozesłanej kierownikom szkół i inspektorom przez Ministerstwo.

Zadaniem naszem będzie zobrazowanie na podstawie tej publikacji stopnia realizacji powszechnego nauczania w okręgu łódzkim.

Najogólniej stopień realizacji powszechnego nauczania da się ująć liczbą, któraby wyrażała stosunek pomiędzy liczbą uczęszczających do szkoły a liczbą obowiązanych do uczęszczania (mówi się oczywiście o dzieciach w wieku szkolnym, t. j. w wieku od 7 do 14 lat). Stosunek ten nazywamy miernikiem powszechnego nauczania. W idealnych wa-

runkach, t. j. tam, gdzie będzie stosowany przymus i gdzie wszystkie dzieci, obowiązane do uczęszczania do szkoły, będą zdrowe i normalne, miernik ten wyrazi się liczbą 100%, t. j. wszystkie dzieci, obowiązane do uczęszczania do szkoły, będą do niej uczęszczały. W rzeczywistości tego nigdy niema, albowiem zawsze w liczbie dzieci, na które się przymus rozciąga, znajdzie się pewna ilość dzieci chorych, nienormalnych lub niedorozwiniętych, którym należy odroczyć obowiązek szkolny, albo których trzeba zupełnie zwolnić od obowiązku. Z tego powodu w rzeczywistości miernik powszechnego nauczania zawsze będzie mniejszy od 100. W ocenie więc stopnia realizacji powszechnego nauczania będzie szło o to, o ile miernik rzeczywisty będzie odbiegał od idealnego: różnica pomiędzy temi miernikami będzie nam wskazywała na większe lub mniejsze odchylenie rzeczywistości od stanu idealnego. Może się zdarzyć jednak, że miernik będzie większy od 100. Zdarzy się to wówczas, gdy oprócz obowiązującej do uczęszczania do szkół, będzie uczęszczała także i dziatwa, która już wyszła z obowiązku szkolnego. Najczęściej z takiem zjawiskiem spotkamy się obecnie po miastach. Będzie to zjawisko pożądane, albowiem w interesie uczącej się dziatwy będzie leżało, aby przeszła ona całkowity program szkoły, t. j. aby dziatwa nie przerywała nauki w szkole z chwilą ukończenia 14 lat życia, ale przynajmniej z chwilą pomyślnego ukończenia szkoły powszechnej.

Gdybyśmy porównali mierniki z różnych lat, następujących kolejno po sobie, to zobaczylibyśmy, że w krajach, gdzie przymus jest stosowany, różnice pomiędzy niemi będą minimalne i będą ściśle uzależnione od naturalnego przyrostu ludności. Inaczej jednak przedstawi nam się obraz, gdy porównamy miernik w krajach, gdzie przymusu szkolnego niema lub gdzie przymus jest dopiero wprowadzany. Zobaczymy wówczas ogromne różnice, nieraz skoki, które będą świadczyły o stopniu intensywności pracy i wysiłków nad zrealizowaniem powszechnego nauczania. Nawet dane z jednego roku dla różnych części jakiego kraju wystarczą na zobrazowanie tej różnorodności.

Taki barwny obraz, względnie różnolity, spotkamy w chwili obecnej w Rzeczypospolitej. Aczkolwiek dekret o przymusie szkolnym został wydany w 1919 r., to jednak, ze względu na to, że nie wszystkie części Rzeczypospolitej zostały nim objęte, a zwłaszcza, że nie wszystkie części Rzeczypospolitej w chwili ukazania się jego znajdowały się w jednakowych warunkach (np. w Poznańskiem i Małopolsce istniał przymus już przed wojną) — dzisiaj nie może być jeszcze mowy o tem, ażeby miernik dla całej Rzeczypospolitej mógł być bardzo wysoki lub też, ażeby mierniki w poszczególnych województwach były do siebie bardzo zbliżone. Wystarczy np. porównać miernik, który:

1. dla centralnych województw wynosi 82,8
2. „ wschodnich „ „ 59,4
3. „ zachodnich „ „ 95,7

a dla całego zaś państwa — 82,6.

Widzimy więc, że województwa centralne stoją na poziomie przeciętnym pod względem realizacji powszechnego nauczania, województwa zachodnie o wiele lepiej, niż przeciętny poziom wykazuje, a województwa wschodnie znacznie gorzej. Różnice pomiędzy województwami centralnemi a zachodniemi (12,9), są jednak 2 razy mniejsze, aniżeli pomiędzy centralnemi a wschodniemi (23,4)

Różnorodność pomiędzy poszczególnemi częściami państwa jest zrozumiała, gdyż, jak już wyżej wspomnieliśmy, wywołana została różnemi warunkami historycznemi.

Ale różnorodność ta występuje także na mniejszych terenach, w poszczególnych województwach, gdzie warunki są bądź co bądź bardziej do siebie zbliżone.

Jak się przedstawia pod tym względem okrąg łódzki?

Ogólny miernik dla okręgu wynosi	— 85,3
„ „ „ całego państwa	— 82,6
„ „ „ województw centralnych	— 82,8.

W poszczególnych powiatach okręgu łódzkiego:

1.	pow.	Brzeziny	— 92,6	8.	pow.	Łódź	— 89,1
2.	„	Kalisz	— 78,3	9.	„	Piotrków	— 80,4
3.	„	Koło	— 80,6	10.	„	Radomsko	— 79,3
4.	„	Konin	— 89,3	11.	„	Sieradz	— 78,0
5.	„	Łask	— 94.7	12.	„	Słupca	— 88,6
6.	„	Łęczyca	— 77,0	13.	„	Turek	— 83,2
7.	„	Łódź m.	— 109,7	14.	„	Wieluń	— 73,9

Najlepiej przedstawia się miernik dla powiatu łaskiego, najgorzej— dla wieluńskiego. Różnica pomiędzy niemi (20,8) jest zbyt wielka, zwłaszcza, jeżeli sobie uprzytomnimy, że powiaty te należą do jednego województwa i że sąsiadują ze sobą. Miernik dla miasta Łodzi przekracza miernik idealny ze względów, o których była mowa wyżej.

O ile w ogólnem porównaniu okrąg łódzki wychodzi zwycięsko, to gorzej się przedstawi, jeżeli porównamy tylko mierniki dla miast.

	Miernik dla okręgu	Miernik dla całego państwa	Różnica
Wspólny dla wsi i miasta	85,3	82,6	+2,7
Dla miasta	93,9	99,5	−5,6
Dla wsi	79,1	77,8	+1,3

Z tabliczki powyższej wynika, że realizacja powszechnego nauczania w miastach okręgu łódzkiego nie dochodzi do normy przeciętnej, pomimo bardzo wysokiego miernika dla niektórych miast, że w niektórych miastach znajduje się duży jeszcze procent dziatwy, nie korzystającej z nauki szkolnej, że pod tym względem pewne miasta okręgu łódzkiego pozostały w tyle poza wieloma innemi miastami, nawet kresowemi.

Szczegółowe zestawienie mierników dla miast unaoczni nam, w jakich powiatach ta sprawa specjalnie szwankuje:

1. w pow. brzezińskim	— 111,0	8. w pow. łódzkim	— 104,9
2. „ „ kaliskim	— 95,1	9. „ „ piotrkowskim	— 77,3
3. „ „ kolskim	— 94,2	10. „ „ radomskowskim	— 95,4
4. „ „ konińskim	— 117,6	11. „ „ sieradzkim	— 94,6
5. „ „ łaskim	— 116,8	12. „ „ słupeckim	— 99,9
6. „ „ łęczyckim	— 106,5	13. „ „ tureckim	— 106,3
7. w Łodzi (miasto)	— 109,7	14. „ „ wieluńskim	— 85,3

Różnica pomiędzy najgorzej a najlepiej postawionym powiatem jest zbyt wielka, gdyż wynosi 40,3, jest nawet przeszło 2 krotnie większa niż różnica pomiędzy najgorzej a najlepiej postawionym powiatem w odniesieniu do wsi (17,0).

Miernik dla wsi wynosi:

1. w pow. brzezińskim	— 83,3	8. w pow. łódzkim	— 80,6
2. „ „ kaliskim	— 72,4	9. „ „ piotrkowskim	— 81,4
3. „ „ kolskim	— 78,0	10. „ „ radomskowskim	— 77,4
4. „ „ konińskim	— 84,2	11. „ „ sieradzkim	— 73,1
5. „ „ łaskim	— 88,3	12. „ „ słupeckim	— 86,4
6. „ „ łęczyckim	— 71,3	13. „ „ tureckim	— 79,4
7. w Łodzi (miasto)	— —	14. „ „ wieluńskim	— 72,7

Analiza wyżej zacytowanych liczb wskazuje na zbyt wielkie różnice, zachodzące pomiędzy poszczególnemi powiatami i winna skłonić czynniki, powołane do realizowania powszechnego nauczania, do wejrzenia w przyczyny tych różnic i ich usunięcia. Często przyczyna rzuca się wyraźnie w oczy: będzie nią albo brak odpowiednich budynków i izb szkolnych, brak nauczycieli, albo będą nią obwody bezszkolne lub miejscowości bez dostępu do szkoły. Często drobny wysiłek, np. naprawa mostu, wykopanie rowu celem odwodnienia kawałka drogi, utrudniającego komunikację, usunie przeszkodę i szkoła o złej frekwencji zamieni się w szkołę z najlepszą frekwencją. Najczęstszą jednak przyczyną niskiego stopnia realizacji powszechnego nauczania jest nieuświadomienie ludności i niewykonywanie przymusu szkolnego.

Ażeby sobie zdać sprawę ze związku, zachodzącego pomiędzy realizacją powszechnego nauczania, a ilością izb szkolnych i nauczycieli trzeba jeszcze rozważyć następujące zestawienie:

Powiaty	Izb		Nauczycieli		Ilość dzieci	Ilość nauczycieli na 1 izbę	Ilość uczniów			Ilość godz. tygodn. na 1 nauczyc.
	ogółem bez udzielanych	udzielane	etat.	nieetat.			na 1 izbę	na 1 nauczyciela	na 1 m² podłogi	
1. Brzeziny . .	300	6	374	41	17,415	1,2	57	42	1,5	25,8
2. Kalisz . .	322	—	391	35	21,780	1,2	67	50	1,6	27,9
3. Koło . . .	217	5	241	26	14,193	1,1	64	53	1,9	28,1
4. Konin . .	254	—	270	31	15,143	1,06	59	50	1,7	27,5
5. Łask . . .	391	—	493	40	21,348	1,5	54	40	1,4	26,2
6. Łęczyca . .	163	12	207	44	13,729	1,2	78	54	2,1	25,0
7. Łódź m. . .	888	81	1460	138	55,839	1,5	57	36	1,3	23,2
8. „ pow. .	247	1	326	30	15,269	1,3	61	43	1,5	26,5
9. Piotrków .	410	—	468	51	25,918	1,1	63	50	1,7	27,0
10. Radomsko .	311	13	369	60	22,821	1,1	70	50	1,8	26,0
11. Sieradz . .	303	—	365	22	19,039	1,2	62	50	1,7	28,4
12. Słupca . .	166	—	170	18	11,355	1,0	68	60	1,7	29,0
13. Turek . .	202	—	217	17	13,081	1,0	64	55	2,1	28,8
14. Wieluń . .	309	—	333	42	24,169	1,7	80	65	2,1	28,5

Z zestawienia powyższego wynika:

1) że ilość izb lekcyjnych jest niedostateczna, gdyż przeciętnie na 1 izbę przypada 66 dzieci (w całem państwie 59,2 a w centralnych województwach — 62,4);

2) że obciążenie 1 izby jest nadmierne, gdyż na 1 m² podłogi przypada przeciętnie po 1,7 dziecka (normalnie oblicza się 1 dziecko na 1 m²), w całej Rzeczypospolitej wypada 1,3 dziecka na 1 m² a w centralnych województwach — 1,7.

3) że ilość izb lekcyjnych jest mniejsza od ilości nauczycieli; przeciętnie na 1 izbę, przypada po 1,2 nauczycieli (w całej Rzeczypospolitej — 1,4, w centralnych województwach — 1,3); wskazuje to na brak izb lekcyjnych, gdyż nauka musi się w wielu szkołach odbywać na dwie zmiany;

4) że w niektórych powiatach jest brak nauczycieli, gdyż obciążenie 1 nauczyciela dziećmi jest tam nadmierne (przeciętnie po 47 dzieci na 1 nauczyciela, w całem państwie — 41 a w centralnych województwach 45 dzieci).

5) że obciążenie nauczycieli ilością godzin jest nierównomierne; przeciętnie na 1 nauczyciela wypada po 27 godz. tygodn., w całem państwie — 24 godz. tygodn. a w centralnych województwach — 26 g. tygodn.

Miasto i wieś dzielą dość duże różnice w obciążeniu nauczycieli godzinami pracy. W mieście przypada przeciętnie po 24,4 — 25,2 godz. na wsi zaś 29,3 — 30,4 czyli o $^{1}/_{5}$ więcej. Różnice te są w znacznym stopniu usprawiedliwione normami programowemi, które w szkołach niżej zorganizowanych, rozpowszechnionych głównie na wsi, obarczają nauczycieli większą liczbą godzin, niż w szkołach wyżej zorganizowanych — przeważnie miejskich.

W związku z realizacją powszechnego nauczania stoi także sprawa budynków szkolnych.

Ogółem w całem państwie izby w budynkach własnych wynoszą w mieście 58,8 proc., na wsi zaś nieco mniej — t. j. 52,7 proc.

Przeciętna powierzchnia izby lekcyjnej wynosi 41,5 m^2; dla miasta — 46,9 m^2 a dla wsi — 39,8 m^2; podczas gdy najbardziej wskazaną ze względów higjenicznych byłaby izba o 54 m^2. Izby we własnych budynkach mało się różnią w mieście i na wsi. Natomiast izby w budynkach wynajętych różnią się w mieście i na wsi bardzo znacznie. W mieście przeciętna powierzchnia izby wynosi 40,6 m^2 a na wsi 29,2 m^2.

W budynkach własnych mieści się 1484 izb.

Według p. Pawlewskiego, prof. Politechniki Warszawskiej, który krytycznie zanalizował budynki szkolne własne, w okręgu łódzkim mamy:

1-izbowych budynków	70,83	proc.
2 „ „	17,84	„
3 „ „	3,13	„
4 i więcej izb. „	8,20	„
a z nich — dobrych —	13,30	„
możliwych	64,13	„
złych	13,82	„
brak danych dla	8,75	„

Ujemnemi stronami tych budynków są:

1. złe oświetlenie; 90 proc. szkół ma po 1-em oknie z każdej strony,
2. znaczna część izb komunikuje się z mieszkaniem a nawet kuchnią kierownika;
3. 22 proc. izb jest kwadratowych lub zbliżonych do kwadratu.

W dniu 1 grudnia 1925 r. było szkół:

Powiaty	Ogółem	1-kl.	2-kl.	3-kl.	4-kl.	5-kl.	6-kl.	7-kl.	Wskaźnik poziomu organizacyjnego
Brzeziny	133	75	18	12	5	4	5	14	33,9
Kalisz	165	117	18	8	6	—	2	14	26,9
Koło	146	120	14	1	3	2	—	6	21,0
Konin	110	40	36	16	7	1	3	7	33,8
Łask	177	101	25	11	11	2	3	24	34,2
Łęczyca	110	90	8	2	1	—	—	9	23,2
Łódź m.	162	1	1	1	3	11	8	137	95,2
Łódź pow. . . .	117	69	13	13	7	2	1	12	32,0
Piotrków	233	163	35	13	2	4	2	14	25,1
Radomsk	194	139	22	10	5	5	3	10	25,5
Sieradz	179	131	22	4	4	4	1	13	25,5
Słupca	91	61	17	5	2	1	1	4	24,6
Turek	110	58	32	13	2	1	—	4	26,2
Wieluń	183	123	30	14	3	5	3	5	24,6

Najlepiej przedstawia się Łódź (miasto), gdzie szkoły osiągają prawie pełny poziom siedmioklasówki (wskaźnik — 95.2%), potem idą powiaty: brzeziński, koniński, łaski i łódzki (wskaźniki od 32,0 do 33,9%), w których szkoły stoją wyżej aniżeli 2 klasówki, nie dochodząc jednak poziomu 3-klasówki, pozostałe zaś dochodzą zaledwie do poziomu 2-klasówki. Ogólnie dla całego województwa łódzkiego wskaźnik poziomu organizacyjnego szkolnictwa wynosi 32,0, t. j. wyżej aniżeli 2-kl. szkoła.

Wskaźnik ten dla całego państwa wynosi 30,0, a dla województw centralnych — 29,7.

Pod względem więc poziomu organizacyjnego szkół okrąg łódzki przedstawia się nieco korzystniej aniżeli przeciętne województwo lub okrąg. Niemniej jednak poziom ten jest bardzo niski.

E. Pfajfer.

40

SPIS KSIĄŻEK

zakupionych w ciągu m-ca stycznia i lutego 1928 r. do Państwowej Centralnej Bibljoteki Pedagogicznej w Łodzi.

a) w języku polskim:

1) Wysocki: Zarys celowego nauczania muzyki. 2) Kłosowski: Wycinanki. 3) Suchodolski: Szkolnictwo w Niemczech. 4) Hellmann. Ustrój szkolnictwa w Anglji. 5) Testy do badań psychologicznych w układzie D-ra T. Jaroszyńskiego. 6) Kudelski: Metodyczny kurs geografji. 7) Namysłowski: Podręcznik metodyczny do nauki botaniki. 8) Nowicki: O chorobach zakaźnych. 9) Rocznik Pedagogiczny, tom I i II. 10) Sadzewiczowa: Metodyka „ćwiczeń praktycznych. 11) Szumański: Zasady kartografji. 12) Wachholz: O zaburzeniach umysłowych. 13) Wąsik: Interpunkcja polska. 14) Wojciechowski: Uwagi wstępne do badań nad nowszą literaturą polską. 15) Woroniecki: Około kultu mowy ojczystej. 16) Bobieńska: Pierwsze lata nauczania rysunków. 17) Bohuszewiczówna: Lekcje botaniki. 18) Dąbkowski: Punktowanie. 19) Gądzikiewicz: Higjena książki. 20) Gaworski: Co i w jaki sposób opowiadać dzieciom. 21) Koskowski: O nikotynie. 22) Lorec: Akwarjum słodkowodne. 23) Łuczyński: Czy i jak można zapobiec chorobom serca. 24) Misky: Rysunek głowy. 25) Instrukcja w sprawie bibljotek szkolnych. 26) Przepisy o studjach i egzaminach dla nauczycieli szkół średnich. 27) Filologja klasyczna. 28) „Bobrzyński: Studja i szkice historyczne, tom I i II. 29) Bovet: Instynkt walki. 30) Boye: U kolebki modernizmu. 31) Dyboski: William Shakespeare. 32) Güntzberg: Dawid Hume. 33) Hartleb: Nagrobek Urszuli. 34) Jakubowski: Atlas historyczny Polski. 35) Janik: Juljusz Słowacki. 36) Kołaczkowski: Twórczość Słowackiego. 37) Lilientalowa: Dziecko żydowskie. 38) Lisiecki: Nauka Platona o prabycie duszy. 39) Malinowski: Dziedziczność i zmienność. 40) Matkowski: Studja literackie. 41) Przychocki: Plautus. 42) Sinko: Rapsody histor. Wyspiańskiego. 43) Sinko: Wyspiański a Krasiński. 44) Sinko: Polscy podróżnicy po Grecji. 45) Szymański: Alkoholizm. 46) Tretiak: Historja wojny Chocimskiej. 47) Zieliński: Irezjona, tom I i II. 48) Komunizm a dziecko. 49) Laskowski: Polska historja wojskowa. 50) Pini: Krasiński. 51) Przegląd Archeologiczny, tom III. 52) Serre: Naściężaj. 53) Zieliński: Religja Hellenizmu. 54) Zieliński: Literatura Starożytnej Grecji. 55) Zieliński: Historja kultury antycznej, tom I i II. 56) Alkoholizm. 57) Brzeski: Ustrój pieniężny. 58) Czernicki: Kaszubski spiewe. 59) Dobrzycki: Historja literatury polskiej. 60) Ordynacja wyborcza. 61. Szuman: Psychologja twórczości rysunkowej. 62) Wierzbowski: Vademecum 63) Wieleżyńska: Konopnicka. 64) Smoluchowski: Pisma, tom I i II. 65) Straszewicz: Nauka o ruchu. 66) Acta rectoralia Almae Univ. Studii Cracoviensis, tom I i II. 67) Akty powstania Kościuszki, tom I i II. 68) Baudouin J.: Próba uzasadnienia samoistności zjawisk psychicznych. 69) Bujak: Dwa przyczynki do historji Uniw. Jagiellońskiego. 70) Bystroń J.: O pisowni i języku ksiąg ustaw polskich. 71) Bystroń J. S.: Słowiańskie obrzędy rodzinne. 72) Bystroń J. S.: Zwyczaje żniwiarskie w Polsce. 73) Chmiel: Pieczęcie Uniw. Jagiell. w Krakowie. 74) Dobrzyńska-Rybicka: System etyczny Hugona Kołłątaja. 75) Feldman: Polska a sprawa wschodnia 1709-1714. 76) Folkierski: Ze studjów nad XVIII w. 77) Gaertner: O zadaniach stylistyki. 78) Grabowski: Piotr Skarga. 79) Janowski: Uniwersytet Charkowski. 80) Klinger: Jajko w zabobonie ludowym. 81) Kołodziejczyk: Bibljografja słowianoznawstwa polskiego.

82) Łoś: Pisownia polska w przeszłości i obecnie. 83) Łoś: Jakóba syna Parkoszowego traktat o pisowni. 84) Malinowski: Wierzenia pierwotne i formy ustroju społecznego. 85) Marchlewski: Podręcznik do badań fizjologiczno-chemicznych. 86) Maziarski: Podręcznik do ćwiczeń histologicznych. 87) Nitsch: Monografje polskich cech gwarowych. 88) Nowodworski: Lata szkolne J. Zamoyskiego. 89) Omagio dell' Accademia Polacca di Scienze et Lettere all' Universitá di Padova. 90) Rubczyński: O filozoficznych poglądach Seb. Petrycego z Pilzna. 91) Szpotański: Mochnacki. 92) Taszycki: Najdawniejsze polskie imiona osobowe. 93) Trzcińska: Szkolnictwo ludowe w Rzp. Krakowskiej (1815 - 1846). 94) Zaborski: O kształtach wsi w Polsce. 95) Zamki drewniane przy drzwiach. 96) Zachorowski: Sądy synodalne w Polsce. 97) Zieliński: Rozwój moralności w świecie staroż. od Homera do Chrystusa. 98) Moszyński: Badania nad pochodzeniem i pierwotną kulturą Słowian.

b) w językach obcych:

1) Höffding: Ethik. 2) Vischer: Aesthetik, tom I i II. 3) Müller: Mathematisches Vacabularium. 4) Schneider: Kleine deutsche Stilkunde. 5) Spranger: Psychologie d. Jugendalters. 6) Hildebrand: Vom deutsch Sprachunterricht in d. Schule. 7) Riese: Wie unterrichtet man deutsch. 8) Wilhelm: Aus der Werkstatt d. Deutsch Unterrichts. 9) Hoffmann u. Krüger: Geschichte d. deutsche Stils. 10) Arbeitsunterricht im Deutschen. 11) Panzer: Deutschkunde. 12) Stern: Psychologie der frühen Kindheit. 13) Schneider: Meister d. Stils. 14) Luserke: Die Grundlage deutscher Sprachbildung. 15) Preitz: Deutschkundlisches Lehrplan. 16) Havenstein: Die Dichtung in der Schule. 17) Bojunga: Deutsche Sprachlehre. 18) Rauh: Deutsche Dichtung. 19) Gundolf: Goethe. 20) Richard: L'Enseignement en France.

41

KOMUNIKAT.

Zarząd Koła Matematyczno-Fizycznego zawiadamia, że w ostatnim czasie do P. C. Bibljoteki Pedagogicznej wpłynęły i czytelników oczekują dzieła następujęce:

Ahrens: Mathematische Unterhaltungen und Spiele (2 t.). Auerbach: Methoden der theoretischen Phisik. Bauch: Das Naturgesetz. Białobrzeski: Teorja promieniowania i kwantów. *Birkemeier: Ueber den Bildungswert der Mathematik. Branford: Betrachtungen ueber mathematische Erziehung.* Brückner: Vielecke und Vielflache. Cesaro: Einleitung in die Infinitesimalrechnung. Duhem: Traite d'énergétique (2 t.). Duhem: Thermodynamique et Chimie. Ernst: Astronomja sferyczna. Estéve: Cours d'algèbra élementaire. Ganter und Rudio: Die Elemente der analytischen Geometrie Bd I. Gau: Calculs numeriques et graphiques. *Gonseth: Les fondements des mathematiques.* Grimsehl: Lehrbuch der Phisik, (2 t.). *Grimsehl: Didaktik und Methodik der Physik Hahn: Physikalische Freihandversuche (3 t.). Hahn: Methodik des Physikalischen Unterrichts.* Hahn-Koch: Physikalische Schüleruebungen. Hanffstengel: 100 Versuche aus der Mechanik. Hauptmann: Mathematische Aufgaben aus der Technik. Heffter und Koehler: Lehrbuch der analytischen Geometrie Bd I. Heffter: Lehrbuch der analytischen Geometrie Bd II. *Hjelmslev: Geometrische Experimente. Killing und Hovestadt: Handbuch des mathematischen Unterrichts (2 t.).* Kohlrausch: Lehrbuch der praktischen Physik. Kom. Ped.: Fizyka i chemja w szkole (1 t.). Leconte Deltheil: Eléments de calculs differentiel et intégral (2 t.). Lietzmann: Ueber Beurteilung der

Leistungen in der Schule. Lietzmann: Lustiges und Merkwürdiges von Zahlen und Formen. *Lietzmann: Funktionen und graphische Darstellung.* Lorenz: Lehrbuch der Differential- und Integralrechnung. Love: Theoretische Mechanik. Łomnicki: Kartografja matematyczna. Michel: Complements de géomètrie moderne. *Müller: Technik des physikalischen Unterrichts. Oswald-Luther: Hand- und Hilfsbuch zur Ausführung Physikochemischen Messungen.* Pascal: Repertorium der höheren Mathematik (4 t.). Planck: Einführung in die Mechanik. Planck: Einführung in die Theorie der Elektrizität und des Magnetismus. Plamnitzer: Aksonometrja prostokątna. Plamnitzer: Elementy geometrji rzutowej. Pogorzelski: Zarys teorji wektorów. *Riebesell: Die Relativitätsthorie im Unterricht Rose: Die Schulung des Geistes durch den Mathematik- und Rechenunterricht.* Rosenblatt: Geometrja analityczna płaska. Rudio: Die Elemente der analytischen Geometrie Bd II. Rudnicki: Rachunek różniczkowy (2 tomy). *Salkowski: Der Gruppenbegriff als Ordungsprinzip des geometrischen Unterrichts.* Sanden: Mathematisches Practicum (1 t.). *Schulze: Radio im Physikunterricht. Scheid: Vorbereitungsbuch für den Experimentalunterricht in Chemie. Scheid: Methodik des chemischen Unterrichts.* Simon: Nichteuklidiesche Geometrie in elementarer Behandlung. Smoluchowski: Pisma (2 t.). *Strohal: Die Grundbegriffe der reinen Geometrie in ihrem Vesḥältnis zur Anschauung. Szochor-Trockij: Mietodika arifmietiki (po ros.). Timerding: Die Erziehung der Anschauung.* Tresse: Eléments de géométrie analytique. *Wagner: Methodik des Erdkundlichen Unterrichts (2 t.).* Weber: Algebra wyższa. *Weireich: Sokratische Methode und wir Mathematiker. Weinhold: Physikalische Demonstrationen. Wenzel: Die neuere Atomistik im Unterrichts.* Weyberg: Krystalografja opisowa. Woytaczek: Lehrbuch der Glasbläserei. Wolfke: Zasady teorji ciepła.

42

NADESŁANE WYDAWNICTWA.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że Pomorski Urząd Wojewódzki posiada jeszcze do zbycia pewną ilość egzemplarzy książki p. t. „Gdynia— Port Polski" (patrz okólnik Kuratorjum z dnia 23 lipca 1926 r. L. O. 2942/26).

Cena wydawnictwa obniżona została dla szkół z 7 zł. na 3 zł. za egzemplarz.

Zamówienia kierować pod adresem: Wojewoda Pomorski — Wydział Przemysłu i Handlu w Toruniu.

Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcyj i Kierownictw szkół na dwutygodnik p. t. „Przewodnik Bibljograficzny", wychodzący nakładem Bibljoteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie.

„Przewodnik Bibljograficzny" podaje cenne wiadomości z dziedziny bibljotekarstwa, bibljografji, bibljofilstwa, księgarstwa i t. p.

Cena pisma wynosi 9 złotych kwartalnie.

SPROSTOWANIE.

1) W Dz. Urz. K. O. S. Ł. Nr. 2 z r. 1928 należy poprawić w okólniku w sprawie opłat szkolnych na str. 17 w wierszu 29 od dołu wyraz „kont" na „kwot". 2) W tymże numerze Dz. Urz. K. O S. Ł. na str. 25 w wierszu 27 od dołu poprawić „1928 r." na „1927 r".

Prenumerata roczna wynosi 6 złotych. Numer pojedyńczy 60 groszy. Należność wpłacać należy do Banku Gospodarstwa Krajowego w Łodzi na rachunek Rady Szkolnej Okręgowej Łódzkiej.

Warunki umieszczania ogłoszeń: Cała strona 120 zł. Pół str. 65 zł. Ćwierć str. 35 zł. Ogłoszenia umieszcza się po zapłaceniu zgóry przypadającej należności

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, ul. Piotrkowska 104. Kuratorjum O. S. Ł.

Drukarnia Państwowa w Łodzi 155928